IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 21 Issue 2 May 2026

O‘ZBEKISTONDA TIL KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN TA’LIM ISLOHOTLARI: ZAMONAVIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR

Azizova Dilafruz Habibullayevna
Toshkent davlat agrar universiteti o‘qituvchisi
azizovadilafruz24@gmail.com
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20103597

Kirish. Bugungi globallashuv sharoitida ta’lim tizimini modernizatsiya qilish hamda til kompetensiyalarini rivojlantirish davlat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Jahon hamjamiyatida iqtisodiy, siyosiy va ilmiy integratsiyaning kuchayishi xorijiy tillarni, ayniqsa ingliz tilini mukammal egallash zaruratini yanada oshirmoqda. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston Respublikasida ham so‘nggi yillarda ta’lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda yosh avlodning lingvistik kompetensiyalarini shakllantirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Mamlakatda olib borilayotgan ta’lim siyosati nafaqat davlat tilining mavqeini mustahkamlash, balki xorijiy tillarni o‘qitish sifatini oshirish orqali raqobatbardosh kadrlar tayyorlashni ham nazarda tutadi. Ayniqsa, bilimga asoslangan iqtisodiyot sharoitida ko‘p tillilik kompetensiyasi zamonaviy mutaxassisning asosiy ko‘nikmalaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Shu sababli, ta’lim tizimida o‘zbek va ingliz tillarini samarali o‘qitish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylangan.

Asosiy qism. O‘zbekistonda ingliz tilini o‘qitish tizimini takomillashtirish maqsadida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda qator amaliy loyihalar yo‘lga qo‘yildi. Jumladan, British Council hamda Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamkorligida ingliz tili bo‘yicha milliy o‘quv dasturi ishlab chiqildi. Mazkur dastur CEFR talablari asosida shakllantirilgan bo‘lib, unda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish, interaktiv metodlardan foydalanish hamda baholashning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish ko‘zda tutilgan.

Shuningdek, “Aptis for Teachers” xalqaro diagnostik baholash tizimining joriy qilinishi o‘qituvchilarning til bilish darajasini aniqlash va ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Ushbu tizim pedagoglarga o‘z bilim darajasini xalqaro standartlar asosida baholash imkonini yaratib, metodik tayyorgarlikni takomillashtirishga xizmat qilmoqda.

Ta’lim sohasidagi islohotlarda davlat tilining rivoji ham alohida o‘rin egallaydi. Xususan, lotin yozuviga bosqichma-bosqich o‘tish jarayonining jadallashtirilishi o‘zbek tilining xalqaro kommunikativ maydondagi nufuzini oshirishga qaratilgan muhim qadam hisoblanadi. Shu bilan birga, maktablarda o‘zbek tili faniga ajratilgan soatlarning ko‘paytirilishi, maktabgacha ta’lim muassasalarida bolalarning ona tilida savodxonligini shakllantirishga qaratilgan dasturlar til siyosatining amaliy ifodasidir. Biroq, kirill va lotin yozuvlarining parallel ravishda qo‘llanilishi ayrim metodik hamda lingvodidaktik muammolarni yuzaga keltirmoqda. Ayrim mutaxassislarning fikricha, yozuv tizimidagi ikkilanish o‘quvchilarning yozma savodxonligi va matnni qabul qilish jarayoniga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli, til ta’limida yagona standartlarni shakllantirish va zamonaviy metodikalarni ishlab chiqish dolzarb masalalardan biri bo‘lib qolmoqda.

O‘zbekistonda ta’lim tizimini iqtisodiyot ehtiyojlariga moslashtirishga ham alohida e’tibor qaratilmoqda. Xususan, texnik va kasbiy ta’lim tizimini rivojlantirish orqali mehnat bozorida talab yuqori bo‘lgan mutaxassislarni tayyorlash maqsad qilinmoqda. IT Park University kabi zamonaviy ta’lim muassasalarining tashkil etilishi axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyot

uchun malakali kadrlar tayyorlashga xizmat qilmoqda. Mazkur universitetlarda amaliyotga yo‘naltirilgan ta’lim tizimi joriy etilib, talabalar real loyihalarda ishtirok etish orqali kasbiy tajriba orttirmoqda.

Shu bilan bir qatorda, xalqaro hamkorlik aloqalarining kengayishi O‘zbekiston ta’lim tizimining global integratsiyasini kuchaytirmoqda. Hindiston–O‘zbekiston ta’lim sammitlari, AQSh va Yevropa davlatlari bilan olib borilayotgan ta’lim loyihalari mamlakatda xorijiy tillarni o‘qitish sifatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Ayniqsa, AQSh hukumati tomonidan ingliz tilini rivojlantirishga yo‘naltirilgan grant va dasturlar pedagogik salohiyatni oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalarni ta’lim tizimiga joriy etish ham ustuvor yo‘nalishga aylandi. Interaktiv doskalar, elektron platformalar va multimedia vositalaridan foydalanish dars samaradorligini oshirib, o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantirmoqda. “Edu Market” kabi raqamli platformalar pedagoglarga metodik materiallardan foydalanish imkoniyatini yaratib, ta’lim jarayonining uzluksizligini ta’minlamoqda.

Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasi davrida masofaviy ta’lim tizimining keng qo‘llanilishi raqamli savodxonlikni rivojlantirish zaruratini yanada kuchaytirdi. Natijada, o‘qituvchilar va o‘quvchilar zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha muhim tajribaga ega bo‘ldilar. Qishloq va shahar maktablari o‘rtasidagi tafovutlarni kamaytirish ham davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. “Qishloq maktablarini rivojlantirish tashabbusi” doirasida chekka hududlardagi maktablarning moddiy-texnik bazasi mustahkamlanmoqda, internet tarmoqlariga ulanish darajasi yaxshilanmoqda hamda zamonaviy til laboratoriyalari tashkil etilmoqda. Bu esa hududlar o‘rtasidagi ta’lim sifati tafovutlarini kamaytirishga xizmat qilmoqda.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan ta’lim islohotlari til kompetensiyalarini rivojlantirish orqali mamlakatning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan. Ingliz tilini o‘qitish sifatini yaxshilash, davlat tilining mavqeini mustahkamlash, raqamli pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda xalqaro hamkorlikni kengaytirish ta’lim tizimining zamonaviy rivojlanish tendensiyalarini aks ettiradi. Shuningdek, ta’limning mehnat bozori ehtiyojlari bilan integratsiyalashuvi, ayniqsa texnik va kasbiy yo‘nalishlarda amaliy kompetensiyalarni rivojlantirish, iqtisodiy taraqqiyotning muhim omiliga aylanmoqda. Kelgusida ushbu islohotlarning izchil davom ettirilishi O‘zbekistonning global bilim iqtisodiyotidagi o‘rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari to‘plami. – Toshkent: Adolat, 2024.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. Ta’lim tizimida zamonaviy pedagogik texnologiyalar. A.Abdullayev –Toshkent: Fan, 2022.
4. O‘zbek tilining zamonaviy taraqqiyot bosqichlari. N.Mahmudov –
5. Toshkent: Ma’naviyat, 2021.
6. Xorijiy tillarni o‘qitish metodikasi. J.Yuldashev, S.Usmonov
7. –Toshkent: O‘qituvchi, 2023.
8. Raqamli ta’lim muhitida pedagog kompetensiyasi. B.Karimov
9. –Xalq ta’limi jurnali. – 2023. №4.
10. O‘zbekistonda ta’lim islohotlari va innovatsion yondashuvlar. R.Rasulov –Pedagogik mahorat. – 2024. №2.
11. Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi materiallari. – Toshkent, 2024.
12. Lingvistik kompetensiya va til ta’limi masalalari. Ismoilov Q. –Toshkent: 2022.